

Z blízkých i dálných krajů.

PREHLED VÁLKY ZA ROK 1915.

TENTONI v roce 1915 podrobili si území, jež je větší, než rozloha Německa. V roce tomto rakouská a německá vojska vytlačila ruské armády z bohatých průmyslových a zemědělských krajů Polska, Litvy a baltských provincií, získala znovu Halici a Bukovinu, ztratila ale Srbsko, udržela si svoje posíle v severní Francii a Belgii, probrojovala si cestu k Carigradu a včasnou pomocí umožnila Turkům, aby udrželi se v Mesopotamii a na Galipolském poloostrově. Rok 1915 znamenal tudíž hlavně úspěchy pro vojska centrálních mocností a jejich spojence. Je sice pravdou, že velkých těchto úspěchů docílilo jenom za cenu značného vyčerpání a že síly centrálních mocností byly namáhavě napjaty, ale zůstává tu fakt, že v roce právě minulém teutonické armády docílily úspěchů nejpozoruhodnějších. Na druhé straně solidarita a odhodlanost spojenců věsti zápas až do příznivého zakončení zdá se býti silnější, než kdykoliv před tím. Anglické loďstvo má naprosto kontrolu všech moří. Vítězné Německo celiti musí čekat otázku, jak odpoví velkým nedostatkům potravin, který je pociťován a který je hlavně přítomnou, že valná část obyvatelstva Německa a Rakouska touží po uzavření časného míru.

Jaké byly na počátku roku 1915 naděje spojenců? Ve většině kapitol spojení převládalo optimismus, že velké této aliance podaří se v nadcházejícím roce zřítiti Německo, Francie a Anglie plánovaly pohyby, kterým Němci vypuzení byli by z průmyslových krajů severní Francie a Belgie. Rusko, jehož armády nalézaly se v Karpatech, doufalo, že podaří se jeho vojskům proniknouti dále za horské hřebeny na úrodné plání uherské až k Budapešti na straně jedné a hluboko do východního Pruska na straně druhé. Ale spojenci nebyli připraveni k uskutečnění těchto velkých záměrů. Za tím co Německo neztratilo ani jediného okamžiku, aby dostatečně zásobilo se střílivem a jiným válečným materiálem, spojenci s výjimkou Francie, nedověděli pro věsti rychlou organizaci svého průmyslu, aby v pravé chvíli byli dostatek stříliva, potřebného k úspěšnému provedení náporu proti teutonickým spojencům. Největší v tomto ohledu bylo Rusko. Na dálném východě nastala krize, Japonsko nalézalo se na prahu války s Čínou a přívaz stříliva za staven byl ve chvíli, kdy nejvíce bylo jej třeba.

Německo, jsou o všem dobře informováno, použilo této nad jiné vhodné příležitosti a zahájilo nápor proti ruským armádám v Halici, který byl počátkem velkých teutonických úspěchů. V květnu zahájen byl tento močný nápor a ruský ústup nebyl zastaven až v září. Následkem velkého úspěchu teutonických zbraní na východě nebezpečí ruské ofensivy bylo odstraněno na několik měsíců.

Na západě situace jenom málo byla odlišná. Německo nechtělo více, než udržeti si na této frontě svoje posíle. To se mu z valné části podařilo. U Artois v květnu a června a v krajích Champagne v září anglo-francouzská vojska dobyla sice pozoruhodných lokálních úspěchů, ale tím situace nedoznala valné změny. V květnu uznamenan byl ve Francii a Anglii nedostatek stříliva pro velký nápor a z toho důvodu od zamýšlené velké ofensivy bylo upuštěno.

Cílem teutonického náporu proti Rusku bylo sdrcení jeho armád a přiměnění cara k uzavření separátního míru, tak aby veškerá pozornost mohla být věnována anglo-francouzským armádám. Spojenci měli v záměru zahájit současně tlak na východě a západě, tak aby přinuceno bylo Německo k ústupu za vlastní své hranice. Oba tyto záměry ale úplně selhaly. Německo mělo nejlepší příleži-

lost zvítěziti v roce 1914, kdy zastihlo spojence nepřipravené a kdy nalézalo se samo na výši své síly. Přiblížilo se značně k úspěchu, ale na konci přece jenom nedorazilo k metě. Druhou nejlepší příležitostí poskytl kampaň proti Rusku. Po několika týdnech se zdálo, že Německo docílí tu rozhodnutí, ale ukázalo se opět, že německé výpěchy zklamaly. Kdyby byly Německo zvítězilo na Marne v roce 1914 a kdyby zřítilo ruskou armádu u Vilny v roce 1915, pak dnes bylo by vítězem v největší válece v historii světa. Spojenci v roce 1915 setkali se s neúspěchy, ale neměli takových příležitostí k docílení své konečné, jako měli Němci ve zmíněných dvou případech. Ani jednou během tohoto roku nevyškýtl se příležitost, aby spojenci mohli docíliti nějakým rychlým pohybem vítězství, které přiblížilo by je k cíli. Jejich snahy byly soustředěny hlavně k úkolu odvrátiti velkou pohromu na bojištích a udržeti aliance neporušenou. V obou případech setkali se s výsledkem. V zadním případě nebyla spojeneckým armádám způsobena rozhodná porážka a aliance zůstala pevnou a soudržnou do dnešní doby.

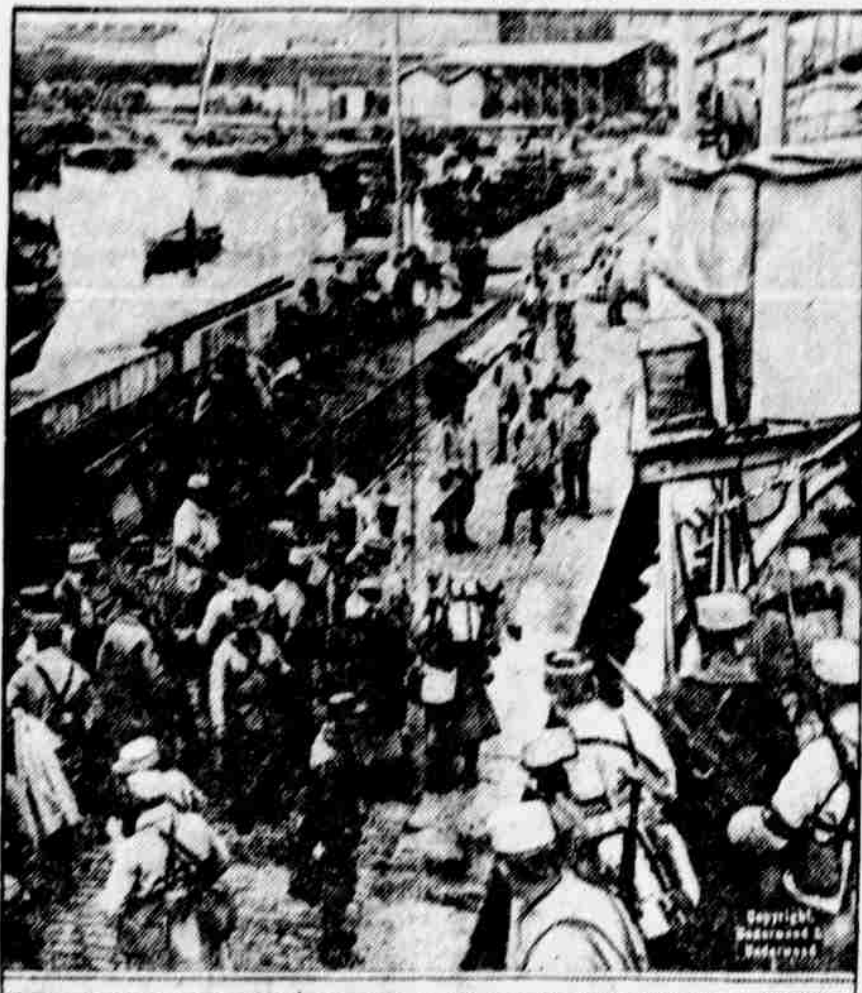
Kdyby nedošlo k změně v situaci na evropských bojištích, pak mohli bychom říci, že Teutoni docílili své mety a že rozhodli otázku sverchované moce na Balkáně, která byla hlavní příčinou přítomné války. O tom není dnes spor, že válka zahájena byla jenom z toho důvodu, že mezi Ruskem a Rakousko-Čerskem panovala spor o sverchovaný vliv na Balkáně. Zakončení roku 1915 nalézá Rusko daleko od tohoto cíle, ale ani Rakousko není přímo u své mety, neboť v balkánských operacích hrálo vlastní úlohu podruznou. Rakouská vojska operovala na Balkáně pod vrchním komandem německého generálního štábu. Bylo to Německo, které docílilo úspěchu na Balkáně.

Vstup Bulharska do války rovněž možno považovati za jeden z nejdůležitějších vývojů v evropské situaci v minulém roce. Jím dostalo se Německo cesty z Berlína až do Bagdadu, který má být střediskem německé expanze na blízkém východě. Ale císař Vilém musí bojovati až do výsledků pro udržení této neobyčejně důležité cesty. Anglo-indická vojska, která nalézala se již u Bagdadu, zatažena byla na vzdálenost devadesáti mil od toho města. Ale přes to podařilo se výpravě anglické zajmouti značnou část velmi cenného území mezi řekami Eufratem a Tigrisem, které si přálo získati Německo. Toto území musí býti dobyto novou německou ofensivou anebo musí býti získáno při mírovém jednání po válece.

Anglický zájem v balkánské kampaň není malý. Balkán možno považovati za vstupní dvíře do Egypta a tato okolnost vedla hlavně Francii a Anglii k poslední výpravě na Balkán, která přišla příliš pozdě, než aby mohla zachrániti situaci. Kromě toho je tu tlak Ruska, které žádá, aby pokračováno bylo v balkánské kampaň. Rusko mělo za to, že za obrovité oběti, které přineslo na území válce, dostane se mu náhrady v Dardanellách a tak získá přístavy, které otevřeny byly by po celý rok. Jude-li Balkán ztraceno, pak Rusko bude míti z přítomné války ztráty největší. Balkánskou kampaň nelze tudíž považovati za skončenou, přes to, že v době přítomné vojska centrálních mocností a jejich spojenců ovládají situaci. Rakusané, Němci, Bulhaři a Turci mohou postaviti kolem 1.000.000 mužů pro balkánskou kampaň. Spojenci musí celiti této vojenské síle stejným počtem mužů, chtějí-li docíliti tu úspěchu.

Hlavní události minulého roku byl nezdár ruských zbraní, jehož následkem pak byly události na Balkáně, které tvořily nejdůležitější část vojenských operací v posledních měsících roku. Počátkem tohoto nezdaru bylo druhé německé vítězství při Mazurských jezerech ve východním Prusku.

FRANCOUZSKÉ VOJSKO VYSTUPUJE V SOLUNI.

Scéna z přístaviště v Soluni, ukazující francouzské vojny, kteří právě byli vyloveni, aby odebrali se na frontu v Macedonii.

Na počátku roku 1915 Rusové nalézali se značně hluboko v území východního Pruska, měli ve své věci celou Halici, s výjimkou západního výběžku a tlačili se skrze průsmyky karpatské již do Čech. V polovině února německá vojska pod generálem Hindenburgem, "starecím od jezer", který považován byl za jednoho z nejlepších znalců této krajiny mezi německými veliteli, obkličila vojska ruská a způsobila jim velkou porážku, následkem které Rusové byli nuceni z východního Pruska ustoupiti. Dne 22. února, 1915, Němci oznámili, že zajali 100.000 Rusů, zatím co mrtvých bylo bez počtu. Jenom zbytky ruských armád ustoupily na jih Ruska, kde se opevnily a zastavily na nějakou dobu další postup německých vojsk.

Němci sice podarilo se překročit hranice a dobytí dne 26. února Ptasnyše, ale za pomoci ruských pomezních pevností byli zastaveni na svém postupu. Dne 1. března ruské armády znovu dobyly Ptasnyše po pozoruhodném vítězství v jeho okolí. Rusové pak ještě po té nepovažovali vše za ztracenou a sesílali byli ve svých nadějích pádem Přemyšlu, jehož posádka vzdala se dne 22. března po zoufalém odboji. Více jak 119.000 rakouských vojsků z pevnosti dopraveno bylo do zajetí. Následujícího dne ale Němci oznámili znovudobytí přístavního města Memel v severovýchodním cípu jejich země. Dobyli města rychlým a neočekávaným útokem.

Aby bylo zabráněno podobnému překvapení se strany ruské, německá jízda v značném počtu počala zaplavovati přílehlé baltské provincie, kde narážela jenom na nepřetržitý odpor. Mezitím ale Němci soustřeďovali vojska k největšímu a nejpozoruhodnějšímu ofensivnímu pohybu v historii válečné. Tento ofensivní pohyb zahájen byl dne 30. dubna, 1915, kdy polní maršálek Mackensen zahájil ná-

por proti ruským liniím v Halici způsobem doposud ve vedení polní války neobvyklým — bombardováním posíle nepřítele močnými těžkými děly.

Tri tisíce těžkých děl teutonských chrtilo ohně na ruské posíle u Gorlice v severozápadní části Halice a za nocí pak napadeny byly linie ruské přehotou, když voda pro ni byla připravena. Teutonská vojska, mající dostatek stříliva, dorážela neustále na ruská vojska, která měla stříliva nedostatek a často byla nucena brániti se proti útoku nepřítelů olověnými tyčemi. Rusové ustupovali před močným tlakem Teutonů, vyklidili karpatská sedla, která dobyli jenom za velkých obětí a pro okamžik se zdálo, že není možno zabrániti rozhodné porážce českých vojsk.

Majíc nedostatek stříliva, děl a i pušek, Rusové kladli zoufalý odpor a vrazili byli v celý deštětisících. Přemysl byl znovu dobyt teutonskými armádami dne 1. června, 1915, a rychle po té byli nuceni vykliditi i Lvov, hlavní město Halice, které padlo znovu do rukou teutonských spojenců dne 22. června. Po té Teutoni obrátili svoji pozornost k severu. Velké teutonské armády zahájily tah na Varsavu od severu, západu a východu. Kapitál Polska, Varsava, padl dne 5. srpna a následujícího dne pak padla pevnost Ivangorod.

Dne 9. srpna dostihli Teutoni Łomży, dne 12. srpna Siedlce, dne 17. srpna Kovna, dne 19. srpna Novogeorgievsku, 23. srpna Ošovyce, 25. srpna Brest-Litevska, 28. srpna Obity a dne 3. září Grodna. Dne 1. září Německo oznámilo, že během velkého svého náporu za jalo 1.100.000 Rusů.

Tento nezdár ruských armád byl příčinou, že velkokníže Mikuláš, generálissimo ruských vojsk, byl místa svého zblaven a poslán na Kavkaz. Velkokníže Mikuláš uvedel ale schopnou ruku v řízení ruského ústupu a vždy

dovedl svoje armády vyvésti z nebezpečí obkličení. Dne 8. září ruský car poslal jej na Kavkaz a sam ujal se vrchního řízení svých vojsk.

Teutoni ale neustáli ve svém tlaku. Druhá obranná pevnostní linie ruská zkolána byla těžkými německými děly právě tak snadno jako linie první. Dne 15. září Teutoni dobyli Pinsku a dne 19. září Vilny. V okolí tohoto města sveden byl zoufalý boj a jak už výše podotknuto, Němci měli tu příležitost zřítiti velké ruské armády. Po několika dnech zdálo se, že ruské armády nevymaní se ze železného okruhu teutonického a svět nedočkavě čekal na každou novou zprávu o těchto operacích. Ale česká vojska pronázili si cestu železným severním a vých. jejich část se zachránila. Několik ruských armádních sborů, zadržujících teutonský postup, utrpělo ale ztráty veliké. Jejich zoufalý odpor je ale bez odporu jedním z nejpozoruhodnějších kapitol dějin přítomné války.

Německý postup ale nebyl zastaven drív, dokud Rusové nedostihli řeku Dviny a nezřídili tu ohraničenou obrannou linií přes celé Rusko, jejíž střed na lézal se v bazinách při Pinsku a jižní konec na řece Stripě. Němci sice pokoušeli se proniknouti dále a naházeli se již o tahu na Moskvu a dolů na Odesu, ale ruská obranná linie se držela pevně a Němci nepostoupili od té doby o mnoho. V mnohých místech naopak byli nuceni k ústupu, který vysvětlován byl tažbou po lepšího sravnání linií.

Teutoni po té obrátili pozornost k jinému válečnému poli. Srbsko vytlačilo Rakusané ze své země po dvakráte. Zatačilo tak cestu Tunecu, které mohlo poskytnouti centrálním mocnostem potraviny, mýdlo a bavlnu, za které náhradou mohlo získati střílivo, které mu bylo potřebovalo k pokračování v kampaň proti spojencům. Dne 7. října, 1915, zahájen byl nápor teutonských armád proti Srbsku. Výprava teutonská sestávala hlavně z dělostřelce. Přehoty ne bylo mnoho. Posíle srbské byly energicky napadeny. Srbové bránili se zoufale a snad nové výpravy by byli připraveni osud dřívějších výprav teutonských, nechtějí okolnosti že napadeni byli zákeřnými zrady Bulharskem. Král bulharský Ferdinand, vida příležitost, připojil se k teutonským spojencům a jeho vojska provedla vpád na srbské území ze tří stran dne 11. října. Srbové nemohli vydržeti tohoto tlaku na několika straních a zahájili ústup.

Bělehrad ocílil se v moči teutonských spojenců dne 10. října o deset dní později podarilo se Bulharům přeznamití solunskou ruskou železnici. Srbové bojovali zoufale, aby zastavili postup Teutonů a aby nebránili svoje armády. Teutoni pokusili se o několik obkličovacích pohybů, ale záhy z nich se nesetkal se žádným. Bojovali ve skupinách, ale tlak Teutonů byl příliš močný, než aby bylo možno mu odolati.

Francouzové a Angličané přišli do jízdy části Srbska na pomoc svému nalému spojenci. Anglo-francouzské vojsko, které bylo vyloveno v Soluni, byla ale nedostatečně velké a nemohlo již za-

brániti poborné srbské země. Anglo-francouzská vojska byla vylovena v Soluni dne 4. října a dne 18. října napadena byla Strumica v Bulharsku. Dne 14. října prohlásilo Řecko, že smlouva, která vázala je přispěchati ku pomoci Srbsku v případě napadení Bulharskem, je nezávaznou v tomto případě, kdy Srbsko napadeno bylo dvěma jinými velkými mocnostmi. Anglie pokoušela se získati pomoc Řecka, ale ani ostrov Cypr, který Anglie nabídnla náhradou za vojenskou pomoc, nezlákal Řecko a nepřiměl je, aby upustilo od své neutrality.

Teutoni a Bulhaři nalézali se nu postupu nepřetržitě, jedno srbské město padalo po druhém. Uskub dobyt byl dne 25. října. Následujícího dne docílili Bulhaři a Teutoni spojení a dne 1. listopadu dobyt byl Krajevac, kde nalézal se srbský arsenal. Dne 22. listopadu zahájili Srbové ústup na Cerovu Horu a dne 29. listopadu Němci hrde oznámili, že srbské kampaň úspěšně byla zakončena.

Dne 6. prosince Bulhaři napadli anglo-francouzská vojska v Srbsku a tato po prudkých bojích a značných ztrátách byla nucena ustoupiti k Soluni, kterážto důležité přístavní město při moři Egejském důkladně opevnila. V přítomné době spojení snáží se opevniti je co nejvíce. Bulhaři a Teutoni zastavili se na řeckém pomezí a svět nyní zabývá se otázkou, překročí-li teutonští spojenci a Bulhaři řecké hranice a provedou-li útok na posíle spojenců.

Na západě boje byly velice vášnivé, ale zcela jiného druhu. Dne 14. ledna Němci docílili pozoruhodného úspěchu u Soissons na řece Aisne. Dne 17. ledna oznámila německá válečná úřadovna, že anglo-francouzská vojska měla ztrátu 150.000 při marných svých pokusech ofensivních, které nepřinesly jim ani v jediném místě nějakých zvláštních výhod.

Dne 20. dubna, 1915, Angličané při velkých obětích dobyli pahorku číslo 60 ve Flandriích, ale ukázalo se, že jedná se o vítězství, kterého není možno použiti k získání dalších výhod. Dne 24. dubna Němci podnikli za pomoci otravného plynu nápor proti anglickým posílem severně od Ypres. Jeden kanadský pluk, v kterém nalézalo se také mnoho Američanů, byl úplně téměř poroben. Ale po té, když několik vesnic bylo Teutony dobyto, jejich postup byl zastaven.

V červnu Francouzové podnikli úspěšný útok severně od Arrasu, dobyly "Labyrinthu" dne 23. června, ale vojsko korunního prince udrželo dále svoje linie. V září pokusili se spojenci o úspěch v močném náporu. Zahájeno bylo bombardování německých linií v krajích Champagne. Tri dny trvalo toto bombardování německých posíle, nacez proveden byl útok pěchoty. Tento útok byl úspěšný a Francouzům se podařilo zajati asi 25.000 Němců a dobytí asi šestnácti četvercích mil území. Podarilo se jim zřítiti první i druhou německou obrannou linii, ale třetí úspěšně dovedla vzdorovati útokům.

Současné pak Francouzové učinili útok na posíle německé u Artois a Angličané ve Flandriích. V obou případech bylo docíleno počátečních úspěchů, ale německým protútokům podařilo se znovudobiti většinu území. Na obou stranách byly velké ztráty. Němci snázili se svoje ztráty zmenšiti, ale výkaz ztrát ukázal, že měli ztráty obrovské. Ve Francii a Anglii byla velká radost nad zdrcem této ofensivy, ale německá válečná úřadovna tvrdila, že ztráty spojenců byly tak veliké, že vítězství nestálo ani za to. V prosinci vrchní velitel anglických vojsk, Sir French, byl odvolán a na jeho místo ustanoven byl Sir Douglas Haigh, kterého předchází pověst výborného vojenského vůdce.

Dne 6. ledna Itálie povolala 3.000.000 mužů do zbrane a dne 21. května vyhlásila válku Rakousko-Uhersku, aby získala území rakouská, ovládnuta italským lidem, která marně snažila se získati cestou diplomatikou. Vstup Itálie do války uvítán byl nadšeně v kapitolách spojenců a mělo se za to,

SOUSTŘEDOVÁNÍ RUSKÉHO VOJSKA V BESSARABII.

Obrázek tento zhotoven byl při ústi řeky Dunaje na rumunsko-ruském pomezí. Znamoňuje jeden oddíl ruského vojska, který bylo v Bessarabii shromažďováno, aby zahájilo postup na Bulharsko. Pozdější zprávy oznámily, že vojsko toto posláno bylo na hřebenů linii na hranicích Bessarabie, kde nyní útočí na rakouské linie.